

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารภาษีอากร

แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารภาษีอากร ดังปรากฏในหนังสือสรรพากรสาส์นของกรมสรรพากร (พงศกิจจาน - ธันวาคม 2538) หัวข้อเรื่องปรัชญาและทิศทางการบริหารภาษีของกรมสรรพากรโดย สุรใจ สิรินุพงศ์ กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารตามหลักเกณฑ์ระบบภาษีอากรที่ดีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ให้บริการที่ดีแก่ผู้เสียภาษีด้วยความเต็มใจ
2. ให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้เสียภาษีเพื่อให้เกิดความสมัครใจในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบในระดับสูงสุด
3. ให้คำแนะนำถึงสิทธิและความรับผิดชอบในการเสียภาษี
4. ให้ทราบขอบเขตของการปฏิบัติตามกฎหมายและผลของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
5. ให้มีการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้มีการบริหารงานและจัดเก็บที่เหมาะสม
6. หาวิธีการที่ทันสมัยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังกล่าว กรมสรรพากรจึงมุ่งเน้นหรือให้ความสำคัญกับการจัดเก็บภาษีในเชิงรุก หรือกิจกรรมก่อนการยื่นชำระภาษีต่อนโยบาย เพื่อให้ยื่นชำระภาษีให้ครบถ้วนถูกต้อง ด้วยการใช้กิจกรรมการให้บริการที่ดีเป็นบทบาทนำเพื่อให้ผู้เสียภาษีเกิดความพึงพอใจและสมัครใจเสียภาษี เป็นการให้บริการที่มีทิศทางมุ่งไปสู่ความสมัครใจอย่างยั่งยืน โดยมีแนวคิดในการบริหารงาน ดังนี้

1. หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารภาษีอากร คือ จัดเก็บภาษีตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในกฎหมายภาษีอากร ดังนั้น ปรัชญาในการบริหารภาษีที่ควรจะเป็น ก็คือ เพื่อให้มีการจัดเก็บภาษีที่สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎหมายภาษีอากรให้มากที่สุด

2. ในการบริหารภาษีควรมีเป้าหมายสำคัญ 2 ด้าน คือ

2.1 การพยายามยกระดับความสมัครใจในการเสียภาษี (Voluntary Compliance) ของประชาชนโดยทั่วไป

2.2 พยายามเพิ่มพูนประสิทธิภาพ ในการบริหารงานภายในองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสรรพากรแนวใหม่ของกรมสรรพากร

แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสรรพากรแนวใหม่ของกรมสรรพากร ดังปรากฏในหนังสือแนวทางปฏิบัติงานของกรมสรรพากร (2544) กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารการจัดเก็บภาษี กรมสรรพากรจะมอบหมายประมาณการให้หน่วยจัดเก็บภาษีทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาครับผิดชอบดำเนินการจัดเก็บโดยกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย ระเบียบแนวทางปฏิบัติ กระบวนการขั้นตอนในการบริหารเป็นเช่นเดียวกันทั้งประเทศ ซึ่งแต่ละหน่วยจัดเก็บต้องปรับการบริหารให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารจัดเก็บเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

นโยบายการปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งทีมกำกับดูแลในท้องที่รับผิดชอบตามความเหมาะสมแต่ไม่น้อยกว่า 2 ทีมใหญ่ โดยกำหนดให้แต่ละทีมมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ 9-11 คน และแบ่งทีมงานกำกับดูแลออกเป็น 3-5 ทีมงานย่อย เจ้าหน้าที่ในทีม คือ หัวหน้าทีมใหญ่ เป็นเจ้าหน้าที่ระดับ 8 หัวหน้าทีมย่อยเป็นเจ้าหน้าที่ระดับ 6 หรือ ระดับ 7 เจ้าหน้าที่ในทีมย่อยเป็นเจ้าหน้าที่ระดับ 3-6 จำนวนไม่น้อยกว่า 1 คน ต่อ 1 ทีมย่อย ซึ่งเจ้าหน้าที่จะได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลผู้ประกอบการแยกตามประเภทกิจการ โดยมีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากรผู้ประกอบการที่ได้รับมอบหมาย

วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแล

เพื่อให้การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรเหมาะสม ตามสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศและจัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้องครบถ้วนให้เป็นปัจจุบัน โดยไม่ก่อให้เกิดหนี้ภาษีอากรค้าง

การปฏิบัติงานในการกำกับดูแล

การกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดและให้เป็นปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนระบบการปฏิบัติงานใหม่ทางด้านการติดตามการชำระภาษีและการบริหารงานจัดเก็บภาษี โดยเน้นการตรวจ

สภาพกิจการ การตรวจสอบภาษีและการขอคืนภาษีให้เหมาะสม และรับรองวิธีการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่กำหนดขึ้น โดยมีขั้นตอนของการปฏิบัติงานแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านการติดตามการชำระภาษีและบริหารงานจัดเก็บภาษี

1.1) การกำกับดูแลการยื่นแบบแสดงรายการภาษีบนระบบเครือข่ายรัฐฎากร ทีมงานจะต้องบันทึกให้ความเห็นในการยื่นแบบชำระภาษีของผู้ประกอบการบนระบบเครือข่ายรัฐฎากร

1.2) การปรับปรุงฐานข้อมูล ปรับปรุงฐานข้อมูลในระบบกำกับดูแลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ได้แก่การแก้ไขชื่อ ที่อยู่สถานประกอบการ ISIC CODE ของประเภทกิจการ หรือฐานข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์แก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลให้ครบถ้วน

1.3) การตรวจสอบสภาพกิจการ

1.3.1) การวางแผนออกตรวจสอบสภาพกิจการ

ทีมงานจะต้องวางแผนออกตรวจสอบสภาพกิจการเป็นการล่วงหน้า เป็นรายเดือน หรือรายไตรมาสให้เหมาะสมกับปริมาณของงานและอัตรากำลัง โดยการตรวจสอบสภาพกิจการเป็นงานหลักของการกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลทราบว่าผู้ประกอบการมีสถานประกอบการอยู่ ณ ที่ใด และมีสภาพกิจการเหมาะสมกับการยื่นเสียภาษีหรือไม่ โดยมุ่งเน้นประเด็นสภาพข้อเท็จจริงของกำลังการผลิต การจ้างแรงงาน สินค้าและวัตถุดิบคงเหลือและข้อมูลบ่งชี้ที่จะนำไปคำนวณหารายรับของกิจการได้

1.3.2) การจัดเตรียมเอกสารเพื่อออกตรวจสอบสภาพกิจการ

ในการออกตรวจสอบสภาพกิจการต้องมี บัตรประจำตัวข้าราชการ หนังสือแจ้งการตรวจสอบสภาพกิจการ (ต.1) หนังสือนำตัวตรวจสอบสภาพกิจการ (ต.2) บันทึกวิเคราะห์ข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณจนถึงเดือนปัจจุบันในระบบกำกับดูแลจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์และข้อมูลอื่นๆ ที่มี แบบรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ (ก.1) แบบการประเมินสถานะของผู้ประกอบการ (ก.2) และใบแสดงการตรวจ ณ สถานประกอบการ (ต.4)

1.3.3) การออกตรวจสอบสภาพกิจการ

ออกตรวจสอบสภาพกิจการทุกรายตามลำดับความสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นสภาพอาคาร โรงงาน สำนักงาน เครื่องจักร สินค้าคงเหลือ วัตถุดิบคงเหลือ ปริมาณคนงาน ทรัพย์สินอื่นๆ และสภาพของการประกอบกิจการ ให้แน่ใจว่าในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและการชำระภาษีของผู้ประกอบการถูกต้องตามข้อเท็จจริงในปัจจุบัน และเมื่อได้ตรวจสอบสภาพกิจการแล้วจะไม่ดำเนินการตรวจสอบสภาพกิจการนั้นในปีงบประมาณเดียวกัน เว้นแต่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าสภาพกิจการเปลี่ยนแปลงไป

1.3.4) การวิเคราะห์และยุติเรื่องการตรวจสอบกิจการ

เมื่อได้ตรวจสอบกิจการแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลจัดทำรายงานการตรวจสอบกิจการ และวิเคราะห์การยื่นแบบแสดงรายการภาษีของผู้ประกอบการ หากผลการวิเคราะห์พบว่ารายได้ที่คิดปกติอาจยื่นรายรับไว้ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามสภาพข้อเท็จจริง ของการประกอบกิจการ จะดำเนินการส่งหนังสือเชิญพบผู้ประกอบการ(ต.2) เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงของการประกอบการเพิ่มเติม และแนะนำให้ผู้เสียภาษีปรับปรุงยื่นแบบชำระภาษีให้ถูกต้องครบถ้วน และรายงานความเห็นของผู้กำกับดูแลลงในรายงานการตรวจสอบกิจการ เพื่อขอยุติเรื่องการตรวจสอบกิจการ หากผู้ประกอบการไม่ยินยอมปรับปรุงชำระภาษีเพิ่มเติม เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลจะทำการยุติเรื่องการตรวจสอบกิจการ และขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อทำการตรวจสอบภาษีต่อไป และเมื่อยุติเรื่องการตรวจสอบกิจการแล้ว จะส่งหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบกิจการ (ก.3) ให้ผู้ประกอบการทราบ ทั้งนี้การตรวจสอบกิจการต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน นับแต่วันเข้าตรวจสอบกิจการตามหนังสือนำตัว

1.3.5) การรายงานผลการตรวจสอบกิจการ

ทุกวันสิ้นเดือนที่มงานย่อยที่กำกับดูแลต้องจัดทำรายงานผลการตรวจสอบกิจการส่งให้ฝ่ายตรวจประเมินผล เพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานของแต่ละทีมงานเสนอสรรพากรพื้นที่และจัดส่งสรุปรายงานผลการตรวจสอบกิจการถึงสำนักงานสรรพากรภาค ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป

2) ด้านการตรวจสอบภาษี

2.1) หัวหน้าทีมกำกับดูแลกำหนดประเด็นตรวจสอบที่มีนัยสำคัญ และกำหนดแผนการตรวจสอบ

2.2) ให้ทำการตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบโดยเคร่งครัด

2.3) การออกหมายเรียกตรวจสอบในกรณีปกติ ให้ดำเนินการออกหมายเรียกให้เสร็จสิ้นภายใน 10 เดือน นับแต่วันครบกำหนดเวลาการยื่นแบบเสียภาษีและให้ทำการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันออกหมายเรียก

2.4) การออกหมายเรียกตรวจสอบกรณีขอคืนภาษีเงินได้นิติบุคคลตามแบบ ก.10 ที่ใกล้จะขาดอายุความการออกหมายเรียก หรือไม่สามารถปฏิบัติให้แล้วเสร็จภายในอายุความการออกหมายเรียก กรณีเห็นสมควรให้ออกตรวจสอบกิจการเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมูลเหตุการขอคืนภาษีเท่านั้นถ้าเคยออกตรวจสอบกิจการให้นำผลการตรวจสอบกิจการที่สถานประกอบการที่ได้ดำเนินการแล้วภายใน 6 เดือน มาใช้ประกอบในการพิจารณาด้วย(ถ้ามี) หากผลการตรวจสอบปรากฏว่ามีภาษีที่ต้องคืน เนื่องจากมีผลขาดทุนสุทธิยกมาไม่เกิน 5 รอบระยะเวลา

บัญชี ให้ตรวจสอบสาเหตุซึ่งทำให้เกิดผลขาดทุนสุทธิของรอบระยะเวลาบัญชีนั้นๆ ในกรณีไม่พบประเด็นความผิดให้เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่ออนุมัติคืนเงินภาษีต่อไป หรือพบประเด็นความผิดทำให้ต้องประเมินภาษีเพิ่มเติม ให้เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อทำการประเมินภาษีอากรให้ครบถ้วนโดยให้ดำเนินการออกหมายเรียกให้เสร็จสิ้นภายใน 10 เดือน นับแต่วันครบกำหนดการยื่นแบบเสียภาษี และให้ทำการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันออกหมายเรียก

2.5) การตรวจสอบการขอคืนภาษีเงินได้นิติบุคคลตาม ค. 10 กรณีที่มีมูลเหตุของภาษีชัดเจน เช่น จำนวนภาษีไว้เกิน เสียภาษีผิดอัตรา เสียซ้ำ เสียไว้โดยไม่มีหน้าที่ต้องเสีย ได้รับยกเว้นหรือลดอัตราภาษีตามกฎหมาย เป็นต้น ให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามมูลเหตุที่ขอคืนกับเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยไม่ต้องออกหมายเรียกตรวจสอบ และเสนอผลการตรวจสอบต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาอนุมัติคืนเงินภาษีต่อไป แต่กรณีที่มีมูลเหตุอื่นไม่เข้าตามกรณีข้างต้น หากผลการตรวจสอบปรากฏว่ามีภาษีต้องคืนเนื่องจากมีผลขาดทุนสุทธิยกมาไม่เกิน 5 รอบระยะเวลาบัญชี ให้ตรวจสอบสาเหตุซึ่งทำให้เกิดผลขาดทุนสุทธิของรอบระยะเวลาบัญชีนั้นๆ ถ้าไม่พบประเด็นความผิด ให้เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่ออนุมัติคืนเงินต่อไป หรือพบประเด็นความผิดทำให้ต้องประเมินภาษีเพิ่มเติม ให้ผู้เสียภาษียื่นแบบเสียภาษีเพิ่มเติม โดยให้ทำการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ได้รับแบบ ค.10

2.6) การตรวจสอบคำขอหรือคำร้องกรณีแจ้งเลิกกิจการ ที่มีหลักฐานอยู่ก่อนแล้วว่าเสียภาษีไม่ถูกต้องครบถ้วน แจ้งให้ผู้เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการภาษีเพิ่มเติมเพื่อชำระภาษีให้ครบถ้วนตามข้อมูลที่ปรากฏแล้วยุติเรื่อง หากผู้เสียภาษีไม่ยินยอมชำระภาษีให้เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อขออนุมัติออกหมายเรียก และให้ทำการตรวจสอบเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับข้อมูลนั้นๆ โดยดำเนินการตามวิธีการตรวจสอบตามข้อ 3 โดยให้ทำการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน นับแต่วันครบกำหนดเวลาการยื่นแบบเสียภาษีของรอบระยะเวลาบัญชีที่แจ้งเลิกกิจการ หรือวันรับแจ้งเลิกกิจการ

2.7) จัดทำรายงานผลการตรวจสอบภาษีอากรเป็นรายเดือน และส่งถึงสำนักงานสรรพากรภาคทาง E-Mail ภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไป

3) การขอคืนภาษี

ให้ทีมกำกับดูแล ดำเนินการตรวจสอบตามกลุ่มผู้ขอคืน ดังนี้

3.1) ผู้ประกอบการส่งออกที่ดี

3.2) ผู้ประกอบการในทะเบียนผู้ขอคืนที่เป็นผู้ส่งออก

2.1.3 การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีทางอ้อมประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากฐานการบริโภคทั่วไป นำมาใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพไม่ว่าจะประกอบกิจการในรูปของบุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล หรือนิติบุคคลใด ๆ หากมีรายรับจากการขายสินค้าหรือให้บริการเกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปี มีหน้าที่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน โดยคำนวณภาษีที่ต้องเสียจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มมีหน้าที่ในการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ ออกใบกำกับภาษีเพื่อเป็นหลักฐานในการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดทำรายงานตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้แก่ รายงานภาษีซื้อ รายงานภาษีขาย รายงานสินค้าและวัตถุดิบ และยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีตามแบบ ภ.พ.30

อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มมี 2 อัตรา คือ

(1) ร้อยละ 10 ซึ่งมี พรก. ลดอัตราภาษีเป็นการชั่วคราวลงเหลือร้อยละ 7 ใช้สำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มทั่วไป และ

(2) ร้อยละ 0 สำหรับการส่งออกสินค้าของผู้ประกอบการ และการให้บริการที่กระทำในราชอาณาจักรและได้มีการใช้บริการนั้นในต่างประเทศ

กำหนดเวลาในการยื่นแบบ

(1) ผู้ประกอบการต้องยื่นแบบ ภ.พ.30 พร้อมชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม (ถ้ามี) เป็นรายเดือนทุกเดือนภาษี ไม่ว่าจะมีการขายสินค้าหรือให้บริการในเดือนภาษีนั้นหรือไม่ก็ตาม โดยให้ยื่นแบบภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

ในกรณีผู้ประกอบการมีสถานประกอบการหลายแห่ง ให้แยกยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีเป็นรายสถานประกอบการ เว้นแต่ได้ยื่นคำร้องขออนุมัติยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีรวมกันด้วยแบบ ภ.พ.02 เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรแล้ว ก็สามารถยื่นแบบ ภ.พ.30 รวมกันได้ตั้งแต่วันที่อธิบดีกำหนดเป็นต้นไป

(2) การนำเข้าสินค้า ผู้ประกอบการจดทะเบียนหรือผู้นำเข้าต้องยื่นแบบใบขนสินค้าขาเข้าและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มพร้อมกับการชำระอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ณด่านศุลกากรที่มีการนำเข้าสินค้า

(3) ผู้มีหน้าที่นำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีผู้ประกอบการที่ให้บริการในต่างประเทศและได้มีการใช้บริการนั้นในราชอาณาจักร หรือผู้ทอดตลาดซึ่งขายทอดตลาดทรัพย์สินของ

ผู้ประกอบการจดทะเบียน ต้องยื่นแบบนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มภายใน 7 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงินให้แก่ผู้ประกอบการ

สถานที่ยื่นแบบ

(1) กรณีสถานประกอบการตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา(เขต/อำเภอ) ในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่

(2) กรณีที่มีสถานประกอบการตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่น ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา(อำเภอ) ในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่

ปัจจุบันผู้ประกอบการสามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภพ. 30) ผ่านทางบริการอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากรได้ที่ <http://www.rd.go.th>

การชำระภาษี

(1) ชำระเป็นเงินสด

(2) ชำระด้วยเช็คขีดคร่อม สั่งจ่ายแก่กรมสรรพากร โดยขีดมาคำว่า “ผู้ถือและหรือตามคำสั่ง”

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิพากร นาคะผิว (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษีและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและทัศนคติของผู้เสียภาษี วิธีรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี และผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี ผลการศึกษาปรากฏว่าด้านประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจ ด้านผู้ประกอบการเห็นว่าระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีมียุทธศาสตร์การปฏิบัติงานที่เหมาะสมเกิดผลดีต่อกิจการและเจ้าหน้าที่มีความพร้อม ความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถเชื่อถือได้ ด้านปัญหาของผู้ปฏิบัติพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไขได้แก่ การฝึกอบรมความรู้แก่เจ้าหน้าที่ให้เข้าใจแนวทางการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน การฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และข้อมูลไม่เพียงพอกับการใช้งาน ผู้ประกอบการไม่ให้ความร่วมมือ ด้านปัญหาของผู้ประกอบการพบว่ามีปัญหาเรียงตามลำดับ คือ กฎหมายภาษีอากรเข้าใจยาก มีความซับซ้อนมากและปัญหาด้านเศรษฐกิจ

พัชรภรณ์ ธนารุณ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือเพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเจ้าหน้าที่สรรพากร และศึกษาทัศนคติของผู้เสียภาษีต่อโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา วิธีรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่สรรพากรและกลุ่มผู้เสียภาษี ผลการศึกษาปรากฏว่าปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดเชียงรายของกลุ่มเจ้าหน้าที่สรรพากร คือ ปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องประมวลรัษฎากรยังมีปัญหาในบางมาตราและปัญหาในการตอบปัญหาแก่ผู้เสียภาษี เนื่องจากเป็นปัญหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานประจำจึงทำให้ตอบไม่ได้หรือไม่กล้าตอบ ปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดเชียงรายของกลุ่มผู้เสียภาษี คือ ผู้เสียภาษีได้รับจากการติดต่อเสียภาษี เกิดความล่าช้าและมาทำงานสายของเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่ให้บริการมีน้อย ไม่เพียงพอที่จะให้คำแนะนำและช่วยผู้เสียภาษีในการกรอกแบบแสดงรายการเสียภาษี ในเวลาที่ผู้เสียภาษีมาติดต่อเป็นจำนวนมากทำให้ผู้เสียภาษีบางส่วนไม่พอใจและอาจกลับไปโดยไม่ยื่นแบบ

พรชัย ลิขิตตระกูลวงศ์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิภาพของระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิด เป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบันในเขตท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 สำหรับปีงบประมาณ 2546 โดยวิธีรวบรวมข้อมูลเอกสารรายงานผลการจัดเก็บนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 มีผลการจัดเก็บภาษีปีงบประมาณ 2545 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2544 คิดเป็นร้อยละ 8.56 โดยเทียบ สัดส่วนผลจัดเก็บ ประเภทภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 13.39 ภาษีเงินได้นิติบุคคล ลดลงคิดเป็นร้อยละ 1.29 ภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 5.02

รัตนา ตาสุธ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาที่พบในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดและให้เป็นปัจจุบันของทีมกำกับดูแล สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดและให้เป็นปัจจุบันของทีมกำกับดูแลสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี ผลการศึกษาปรากฏว่าปัญหาเกี่ยวกับการติดตามการชำระภาษีและการบริหารงานจัดเก็บภาษีคือการขาดข้อมูลที่เป็นมาตรฐานในการประเมินความเหมาะสมในการยื่นเสียภาษีอากรของผู้เสียภาษี ปัญหาด้าน

การพิจารณาคืนภาษีและปัญหาด้านการตรวจสอบภาษีคือผู้ประกอบการไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชี และผู้ประกอบการไม่ส่งรายงานเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องภายในกำหนดเวลานัดหมาย ส่วนปัญหาในการกำกับดูแลทั่วไปคือปริมาณงานและอัตรากำลังที่มีอยู่ไม่เหมาะสม

วชิรา หล้าประมุล (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่สำหรับปี 2540 - 2545 โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรเชียงใหม่ และการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีในช่วงที่ศึกษา เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร และเพื่อศึกษาประเภทภาษีที่สำคัญที่ทำรายได้ให้สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษา เปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บโดยใช้ข้อมูลทศนิยมจากการเก็บภาษีในทุกประเภทภาษี ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่นๆ โดยใช้ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรกับประมาณการและมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จากการศึกษาพบว่าในการจัดเก็บภาษีปี 2540-2543 จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ และจัดเก็บได้คิดเป็นร้อยละ 2.88 ต่อ GPP และร้อยละ 0.04 ต่อ GDP และ ในปี 2544-2545 จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ และจัดเก็บได้คิดเป็นร้อยละ 3.03 ต่อ GPP และร้อยละ 0.05 ต่อ GDP และจากการพิจารณาประสิทธิภาพจากการจัดเก็บเทียบกับอัตรากำลังและต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนพบว่าสามารถจัดเก็บภาษีได้เฉลี่ย 8.079 ล้านบาท โดยมีต้นทุนการจัดเก็บคนละ 2.41 บาทต่อเงินภาษี 100 บาท

รังสิณี คำใจดี (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิด เป็นรายผู้ประกอบการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพจากการปฏิบัติงานตามระบบการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและเป็นปัจจุบัน ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานตามระบบการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและเป็นปัจจุบัน ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกำกับดูแลและผู้ประกอบการ โดยวิธีรวบรวมข้อมูลเอกสารรายงานผลการจัดเก็บ นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลฯ และผู้ประกอบการนิติบุคคลจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่า ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีภายใต้ระบบกำกับดูแล มีค่าความพยายามเฉลี่ยในการจัดเก็บภาษี เงินได้นิติบุคคลมากกว่า 1 และค่าความพยายามเฉลี่ยในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเท่ากับ 0.96 ถือว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราการเพิ่มขึ้นของการจัดเก็บภาษีเงินได้ นิติบุคคลและ

ภาษีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าอัตราการเพิ่มของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดทุกปี ยกเว้นปี 2545 และสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มลดลงทุกปี ยกเว้นปี 2545 ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามระบบการกำกับดูแล สำหรับเจ้าหน้าที่พบว่าปัญหาเรื่องขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงานสำหรับผู้ประกอบการพบว่าปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจและขั้นตอนการทำงานของกรมสรรพากรมีหลายขั้นตอน ซ้ำซ้อน ทำให้ผู้ประกอบการเสียเวลาในการติดต่อเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง

รัตนา บุญรัตน์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการ และให้เป็นปัจจุบัน เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ตามระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง และเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เสียภาษีเกี่ยวกับระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษี และการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ที่กำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำปางจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามกลุ่มประชากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีปรากฏว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ผลการศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภาษีกิจการ แต่ยังมีปัญหาในการปฏิบัติ ผลการศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบค่อนข้างถูกต้อง มีความพอใจมากกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ แต่มีความพอใจน้อยที่ระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีทำให้เสียเวลามากขึ้น